

SAMOPROCJENA PEDAGOŠKIH, DIDAKTIČKIH I STRUČNIH KOMPETENCIJA UČITELJA GLAZBENE KULTURE ZA VOĐENJE AKTIVNOSTI GLAZBENOGA STVARALAŠTVA

Mia Mucić¹

Primljen: 13. 1. 2026.
Prihvaćen: 27. 5. 2026.

Cilj je istraživanja bio ispitati kako učitelji glazbene kulture procjenjuju važnost pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje glazbenoga stvaralaštva, kakve su učiteljske samoprocjene navedenih kompetencija te ispitati razlikuju li se navedene samoprocjene s obzirom na provođenje stvaralačkih aktivnosti u praksi i na godine radnoga iskustva. U istraživanju je sudjelovalo 254 učitelja glazbene kulture iz svih hrvatskih županija. Rezultati istraživanja pokazuju da učitelji glazbene kulture važnima procjenjuju pedagoške, didaktičke i stručne kompetencije za vođenje stvaralačkih aktivnosti. Najrazvijenijima samoprocjenjuju tri kompetencije koje su u domeni pedagoške kompetentnosti učitelja. Rezultati pokazuju da učitelji koji provode stvaralačke aktivnosti u nastavnoj praksi važnijima procjenjuju posjedovanje stručnih kompetencija u odnosu na učitelje koji ne provode stvaralaštvo u nastavnoj praksi. Također, ovi učitelji procjenjuju razvijenijima većinu svojih pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija u odnosu na učitelje koji ne provode stvaralaštvo u nastavi glazbene kulture. Utvrđeno je kako radno iskustvo ima učinak tek na određene aspekte učiteljske kompetentnosti za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. Dobiveni rezultati sugeriraju kako učitelji glazbene kulture u predmetnoj nastavi glazbe posjeduju

¹ Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Cara Hadrijana 10, 31 000 Osijek; mmucic@foozos.hr; <https://orcid.org/0000-0001-6919-6572>

obilježja konstruktivističkoga učitelja. Zaključno, autorica naglašava važnost dodatnih edukacija na području glazbenoga stvaralaštva s ciljem razvoja stručne kompetentnosti učitelja glazbene kulture.

Ključne riječi: *glazbeno stvaralaštvo; kompetencije učitelja; nastava glazbe; samoprocjena kompetencija; učitelji glazbene kulture*

1. Kompetencije učitelja glazbe²

Suvremeno je društvo pod utjecajem brzih i naglih promjena te kao takvo zahtijeva prilagodbu odgojno-obrazovnog sustava. Obrazovanje 21. stoljeća usmjereno je na razvoj kompetencija koje će pripremiti pojedinca za život i omogućiti mu uspješno djelovanje u suvremenome društvu. Značajnu ulogu ima cjeloživotno obrazovanje koje omogućuje kontinuirani razvoj kompetencija (Petričević, 1999). Pojam »kompetencije« latinskoga je podrijetla (Anić i Goldstein, 2000) i označava sposobnost djelovanja na konkretnome području. Pregledom relevantne literature nije uočeno jedinstveno određenje istoga pojma. Sintezom različitih pristupa može se zaključiti da autori kompetencije shvaćaju kao skup znanja, umijeća i sposobnosti za djelovanje i rješavanje problema (Brust Nemet, 2013; Mijatović, 2000; Palekčić, 2008; Weinert, 2001), odnosno razinu stručnosti koja pojedincu omogućuje učinkovito obavljanje zadataka na specifičnome području (Matijević i Radovanović, 2011). Temeljnim učiteljskim kompetencijama Palekčić (2005) određuje sadržajno-predmetne (načini posredovanja nastavnoga sadržaja), dijagnostičke (omogućuju procjenu i praćenje učenja), didaktičke (metode i oblici rada) i kompetencije vođenja razreda (načini poticanja i rješavanja teškoća). Prema Jurčiću (2014), učiteljima su za uspješno vođenje nastave nužne pedagoške i didaktičke kompetencije. Pedagoške su kompetencije višedimenzionalne i čine ih »osobna, komunikacijska, analitička, socijalna, emotivna, interkulturalna, razvojna i vještine rješavanja problema« (Jurčić, 2014, 80). Ove kompetencije omogućuju učiteljima da kontinuirano unaprjeđuju i oblikuju vlastitu nastavnu

² Teorijska osnova i dio rezultata istraživanja predstavljeni u ovome radu proizašli su iz neobjavljenoga doktorskog rada *Didaktičko-metodička paradigma i kompetencije učitelja za poticanje i poučavanje glazbenoga stvaralaštva u višim razredima općeobrazovne škole* (Mucić, 2025).

praksu (Brust Nemet, 2013). S druge strane, didaktičke kompetencije podrazumijevaju učiteljsku kompetentnost u izradi kurikuluma, organizaciji i vođenju nastavnoga procesa, oblikovanju razrednoga okruženja i vrednovanju (Jurčić, 2014) te su nužne za ostvarivanje očekivanih ishoda učenja i poučavanja (Matijević i Radovanović, 2011). U literaturi se javljaju i psihološke kompetencije koje se odnose na sposobnost razumijevanja i reguliranja socio-emocionalnih vještina (Bardach i sur., 2022; Molina-Moreno i sur., 2024). Posjedovanje ovih psiholoških kompetencija od ključne je važnosti jer njihova razvijenost određuje učinkovitost i zadovoljstvo kojega učitelji imaju od vođenja nastavnoga procesa (Molina-Moreno i sur., 2024).

Suvremeno obrazovanje obilježeno je promjenom nastavnoga diskursa. Dok je u tradicionalnome odgojno-obrazovnome sustavu naglasak bio na poučavanju, suvremeni je pristup usmjeren razvoju kompetencija koje će pripremiti učenike za život i rad u suvremenome društvu (Baranović i sur., 2013). Obrazovanje u kojemu je naglasak na razvoju kompetencija ističe učenikovo učenje, interakciju i komunikaciju, timski rad, razvoj kritičkoga i kreativnog mišljenja te odgovornost učenika u nastavnome procesu (Juul, 2013). Istovremeno, suvremeni je učitelj kreativan i stvaralački orijentiran, teži stvaranju pozitivnoga razrednoga okruženja te potiče učenike na planiranje, aktivno i kreativno djelovanje (Glasser, 1994; Matijević, 2009). Istaknuta su obilježja ujedno karakteristike tzv. konstruktivističkoga učitelja, koji u svojem poučavanju potiče inicijativu učenika, upotrebljava višestruke izvore i materijale, potiče učenike na suradnju i na dijalog s učiteljem i učenicima, dopušta postavljanje pitanja, omogućuje učenicima vrijeme za promišljanje i pojašnjavanje njihova razumijevanja, potiče radoznalost te kreativno i kritičko izražavanje učenika (Brooks i Brooks, 1999). Kako bi uspješno odgovorio na potrebe suvremene škole, suvremeni je učitelj usmjeren prema cjeloživotnome obrazovanju s ciljem kontinuiranoga usavršavanja i razvoja vlastitih kompetencija (Brust Nemet, 2013; Matijević, 2009).

U suvremenome obrazovanju budućih učitelja glazbe naglasak treba biti na didaktičko-metodičkome oblikovanju nastave, poticanju timskoga rada, razvoju vještina za upotrebu informacijsko-komunikacijske tehnologije te poticanju kreativnosti (Davidova, 2019). Razvijenost glazbeno-metodičkih kompetencija osnovni je uvjet za učinkovito

vođenje nastave glazbene kulture. Ove se kompetencije razvijaju formalnim glazbenim obrazovanjem (Saetre, 2018). Pregledom relevantne literature uočena su brojna istraživanja koja su se bavila problemom kompetentnosti učitelja glazbe u predmetnoj nastavi. Kompetentan je onaj učitelj koji je kreativan te ujedno razumije paradigmu suvremenoga nastavnog procesa (Sile i Ratniece, 2015). Prema Saetreu (2018), kompetentniji učitelji češće provode aktivnosti glazbenoga izražavanja – pjevanja, sviranja, skladanja, improviziranja i plesanja. Istraživanjima su utvrđene i neke karakteristike ličnosti koje bi učitelji glazbe trebali posjedovati. Za uspješno poučavanje glazbe, učitelj treba imati razvijene vještine samokontrole i motiviranja učenika te vještine vođenja nastave (Teachout, 1997). Osim toga, učitelj treba biti energičan, samopouzdan, organiziran, strpljiv, fleksibilan i prilagodljiv te posjedovati vještine reguliranja stresom i upravljanja razredom (Davis, 2006; Teachout, 1997). Na temelju rezultata navedenih istraživanja moguće je zaključiti da su za uspješno vođenje nastave glazbe izrazito važne osobne, iza kojih slijede nastavne i glazbene vještine. Slično tomu, sveučilišni profesori glazbe najvažnijim kompetencijama ističu razvijenost pedagoških, a potom osobnih i glazbenih kompetencija (Rohwer i Henry, 2004). S obzirom na to da je posjedovanje glazbenih vještina preduvjet formalnoga glazbenog obrazovanja učitelja glazbe, moguće je da su sudionici navedenih istraživanja tim kompetencijama pridavali nešto manji značaj. Pregledom relevantne literature, Concina (2023) je utvrdila trodimenzionalni profil učinkovitoga učitelja glazbe, koji uključuje čimbenike važne za učinkovito poučavanje, osobne karakteristike učitelja i profesionalne kompetencije, među kojima se posebno ističu glazbene i izvedbene vještine, opće pedagoške kompetencije i strategije poučavanja.

Glazbene i didaktičke kompetencije razvijaju se formalnim obrazovanjem (Conway, 2012; Frady, 2011), pri čemu se didaktičke kompetencije dodatno razvijaju radnim iskustvom (Bauer i Berg, 2001; Conway, 2012; Denis i Tucker, 2021) i različitim oblicima stručnoga usavršavanja (Frady, 2011). Istraživanje koje su proveli Denis i Tucker (2021) pokazalo je kako učitelji glazbe najzahtjevnijima smatraju razvoj svojih didaktičkih kompetencija. Uzimajući u obzir godine radnoga iskustva, učitelji početnici procijenili su razvoj didaktičkih i glazbenih kompetencija zahtjevnijima u odnosu na učitelje s više godi-

na radnoga iskustva (Davis i Tucker, 2021). Također, učitelji početnici svoje poučavanje temelje na modelima poučavanja koje su upoznali tijekom formalnoga obrazovanja u većoj mjeri od učitelja s više godina radnoga iskustva (Bauer i Berg, 2001).

Mans (2009) naglašava da trenutno stanje u nastavi glazbe ne doprinosi razvoju sposobnosti te stjecanju trajnih znanja i vještina. U skladu s tim, glazbeni se pedagozi zalažu za rekonceptualizaciju nastave glazbe u kojoj će naglasak biti na praktičnome djelovanju učenika (Biasutti, 2017; Elliott, 2005; Hebert, 2009; McCarthy, 2009; Regelski, 2005). Nastavu glazbe karakterizira pluralizam predmetnih područja. Aktivnosti slušanja glazbe obvezno su predmetno područje, dok aktivnosti glazbenoga izražavanja (pjevanje, sviranje, glazbeno stvaralaštvo, ples) učitelji mogu odabrati u skladu s interesima i preferencijama učenika (MZO, 2019). Nastava glazbene kulture trebala bi uvažavati zahtjeve suvremenoga društva i kao takva, između ostaloga, poticati razvoj kreativnoga mišljenja učenika. Kreativno mišljenje i izražavanje učenika moguće je ostvariti implementacijom aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u nastavni proces. Stvaralaštvo u nastavi glazbe podrazumijeva kreativno djelovanje i izražavanje učenika koje će rezultirati nastankom novih i jedinstvenih glazbenih proizvoda. Temeljnim oblicima stvaralačkoga izražavanja u literaturi se ističu skladanje i improvizacija, a javljaju se i aktivnosti aranžiranja, kreativnoga slušanja te kreativnoga izvođenja glazbe (Burnard, 2017; Hennessy, 2009; Koutsoupidou i Hargreaves, 2009; Kratus, 1990; Svalina i Mucić, 2022). Osim ovih glazbeno-stvaralačkih aktivnosti, u literaturi je moguće pronaći i primjere neglazbenih stvaralačkih aktivnosti, kao što su likovno i literarno izražavanje učenika koje se odvija uz glazbu (Bačlija Sušić, 2018; Svalina i Mucić, 2022; Vidulin, 2015; Vidulin-Orbanić, 2013).

Kako bi učitelji glazbe mogli uspješno voditi aktivnosti glazbenoga stvaralaštva i tako poticati kreativno izražavanje učenika u nastavi glazbene kulture, prije svega oni sami moraju imati razvijene kompetencije. Osim učiteljske kompetentnosti, za uspješno su vođenje stvaralačkih aktivnosti nužni odgovarajući vremenski i materijalni uvjeti, pri čemu se njihova provedba treba temeljiti na postojećim znanjima i iskustvima učenika (Burnard, 2000). Učenicima je za stvaralački rad potrebno osigurati dovoljno vremena za promišljanje i oblikovanje ideja, što je u kontekstu nastave glazbene kulture otežavajuća okolnost.

Vremensko ograničenje nastave glazbene kulture u Hrvatskoj, koja se održava jedan sat tjedno, vjerojatno otežava učiteljima implementaciju stvaralačkih aktivnosti u nastavnu praksu. Isto tako, kako bi uspješno sudjelovali u aktivnostima glazbenoga stvaralaštva, učenici trebaju imati razvijene glazbene sposobnosti te određena znanja i vještine. Istraživanje koje su provele Martinović Bogojević i Rotar Pance (2022) pokazalo je kako učitelji glazbe u Crnoj Gori otežavajućim faktorima za vođenje stvaralačkih aktivnosti u većoj mjeri procjenjuju nedostatak nastavnih materijala, manjak interesa učenika za stvaralaštvo, ali i nedostatak literature na istome području u odnosu na slovenske učitelje glazbe. S druge strane, učitelji u Sloveniji problematičnijim smatraju preopterećenje glazbenoga kurikulumu (Martinović Bogojević i Rotar Pance, 2022).

Pregledom literature nisu uočena istraživanja koja su se bavila kompetentnošću učitelja u predmetnoj nastavi glazbe u Republici Hrvatskoj. Ovim se istraživanjem nastojalo utvrditi kako učitelji glazbene kulture procjenjuju svoje pedagoške, didaktičke i stručne kompetencije za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.

2. Metodologija istraživanja

2.1. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja

Cilj je istraživanja bio ispitati kako učitelji glazbe procjenjuju važnost pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje glazbenoga stvaralaštva, kakve su učiteljske samoprocjene navedenih kompetencija te ispitati razlikuju li se navedene samoprocjene s obzirom na provođenje stvaralačkih aktivnosti u praksi i na godine radnoga iskustva. U skladu s postavljenim ciljem istraživanja, određena su četiri istraživačka pitanja:

1. Kako učitelji glazbene kulture procjenjuju važnost pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva?
2. Kako učitelji glazbene kulture procjenjuju svoje pedagoške, didaktičke i stručne kompetencije za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva?

3. Postoji li razlika u procjeni važnosti i samoprocjeni pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija između učitelja koji provode i onih koji ne provode stvaralačke aktivnosti u nastavnoj praksi?
4. Postoji li razlika u samoprocjeni pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva s obzirom na radno iskustvo sudionika istraživanja?

2.2. Sudionici istraživanja

Korišten je intervalni uzorak koji je sastavljen iz popisa svih osnovnih općeobrazovnih škola u Hrvatskoj, a uzorak istraživanja čine učitelji glazbene kulture zaposleni na tim školama. Popis osnovnih škola preuzet je s mrežnih stranica Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM, bez dat.). U istraživanju je sudjelovalo 254 učitelja glazbene kulture osnovnih općeobrazovnih škola iz cijele Hrvatske, od čega je 187 (73,6 %) ženskoga i 67 (26,4 %) muškoga spola. Prosječna dob sudionika istraživanja je $M = 42,17$ godina, s prosječnim radnim iskustvom od $M = 16,72$ godina. Za potrebe statističke analize određene su kategorije godina radnoga iskustva sudionika istraživanja. U istraživanju su sudjelovali učitelji od 1 do 10 ($f = 85$; 33,5 %), učitelji od 11 do 21 ($f = 84$; 33,1 %) te učitelji s 22 i više ($f = 85$; 33,5 %) godina radnoga iskustva.

2.3. Postupci i instrument istraživanja

Učitelji su ispunjavali anketni upitnik kojega je sastavila voditeljica istraživanja. Uvodnim dijelom anketnoga upitnika prikupljeni su socio-demografski podaci o učiteljima. U nastavku anketnoga upitnika učitelji su procijenili važnost pojedinih kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u predmetnoj nastavi glazbe, a potom su procijenili u kojoj mjeri oni imaju razvijene navedene kompetencije. Svoje su odgovore davali na pet-stupanjskoj Likertovoj skali (1 – *potpuno nevažno*, 2 – *uglavnom nevažno*, 3 – *ni je važno ni je nevažno*, 4 – *uglavnom važno*, 5 – *izrazito važno*; 1 – *uopće se ne slažem*, 2 – *ne slažem se*, 3 – *ni se slažem ni se ne slažem*, 4 – *slažem se*, 5 – *u potpunosti se slažem*).

S obzirom na to da *Nacionalni okvirni kurikulum* (MZOŠ, 2011) daje prednost konstruktivističkome pristupu u procesima učenja i poučavanja, kompetencije sadržane u anketnome upitniku jednim su dijelom proizašle iz obilježja konstruktivističkoga učitelja (Brooks i Brooks, 1999). Kompetencije su kategorizirane kao pedagoške i didaktičke, a dodana je i kategorija stručnih kompetencija relevantnih za ovo istraživanje. Pedagoške kompetencije odnose se na vještine upravljanja razredom i komuniciranja s učenicima, a didaktičke kompetencije na suvremenost nastavnih metoda koje učitelji upotrebljavaju u vlastitoj nastavnoj praksi. Stručne kompetencije podrazumijevaju temeljne glazbene i metodičke kompetencije nužne za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.

Sudjelovanje u istraživanju bilo je dobrovoljno i anonimno. Pozitivno mišljenje o metodologiji istraživanja donijelo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih te etičko povjerenstvo Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku. Obrada podataka provedena je upotrebom statističkoga programa IBM SPSS 26. Normalnost distribucije podataka provjerena je Kolmogorov-Smirnovljevim testom. S obzirom na to da nisu dobivene ekstremne distribucije podataka u daljnjoj su analizi korišteni parametrijski testovi. Od pokazatelja deskriptivne statistike korištene su frekvencije (f), postoci (%), aritmetička sredina (M), standardna devijacija (σ), najmanji (min) i najveći (max) rezultat. Kao pokazatelji inferencijalne statistike korišteni su testovi razlika (t -test za zavisne uzorke, t -test za nezavisne uzorke i jednosmjerna analiza varijance) te Pearsonov koeficijent korelacije.

3. Rezultati istraživanja

Prvim se istraživačkim pitanjem željelo utvrditi koje kompetencije učitelji glazbe smatraju važnima za uspješno vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. U Tablici 1 prikazane su tvrdnje kategorizirane prema područjima pedagoške, didaktičke i stručne kompetentnosti učitelja. Izrazito važnim kompetencijama za vođenje stvaralačkih aktivnosti u nastavi glazbe učitelji su procijenili poticanje učenika na aktivno sudjelovanje ($M = 4,51$; $\sigma = ,646$) što je u domeni pedagoške kompetentnosti učitelja te razvijene kreativne sposobnosti učitelja ($M = 4,51$; $\sigma = ,595$) koje pripadaju domeni stručne kompetentnosti. Ostale su kompetenci-

je učitelji procijenili uglavnom važnima za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva (Tablica 1). Iako je procijenjena uglavnom važnom, najvažnijom didaktičkom kompetencijom procijenili su tvrdnju koja se odnosi na poticanje suradničkoga učenja u nastavnome procesu ($M = 4,27$; $\sigma = ,682$).

Prosječni rezultati u Tablici 1 sugeriraju da su za uspješno vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva važne razvijene pedagoške, didaktičke i stručne kompetencije učitelja glazbe. Prema mišljenju učitelja, važno je poticati učenike na aktivno sudjelovanje, posjedovati razvijene kreativne sposobnosti te poticati učenike na suradničko učenje. Dobiiveni su rezultati očekivani s obzirom na to da stvaralačke aktivnosti podrazumijevaju aktivnu uključenost učenika i suradnju s drugim učenicima tijekom provedbe konkretne aktivnosti.

Tablica 1. Samoprocjena važnosti pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva ($N = 254$)

Domena kompetentnosti	Deskriptivna statistika			
Didaktička kompetentnost učitelja	min	max	M	σ
Korištenje većega broja nastavnih materijala.	1	5	3,58	,932
Poticanje učenika na učenje istraživanjem i otkrivanjem.	2	5	4,19	,712
Poticanje učenika na učenje igrom.	2	5	4,19	,725
Poticanje učenika na suradničko učenje.	2	5	4,27	,682
Pedagoška kompetentnost učitelja				
Poticanje učenika na aktivno sudjelovanje u nastavnome procesu.	1	5	4,51	,646
Poticanje učenika na samostalnost u radu.	1	5	4,29	,740
Poticanje učenika na preuzimanje inicijative.	2	5	4,14	,746
Provjeravanje kako učenici razumiju određene aktivnosti i zadatke.	2	5	4,28	,743
Postavljanje potpitanja učenicima tijekom određene aktivnosti.	1	5	4,22	,739
Poticanje učenika na dijalog s učiteljem.	2	5	4,31	,697

Poticanje učenika na dijalog s drugim učenicima o nastavnome sadržaju ili aktivnosti.	2	5	4,25	,700
Poticanje učenika na postavljanje otvorenih pitanja učitelju.	2	5	4,32	,736
Stručna kompetentnost učitelja				
Poznavanje predmetnoga kurikuluma.	1	5	4,34	,788
Poznavanje stručne literature vezane uz glazbeno stvaralaštvo.	1	5	4,11	,807
Poznavanje različitih mogućnosti i načina provedbe aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.	2	5	4,34	,692
Poznavanje različitih metoda rada na području glazbenoga stvaralaštva.	2	5	4,37	,664
Upotreba digitalne i informacijsko-komunikacijske tehnologije.	1	5	3,80	,820
Poznavanje dobrobiti koje glazbeno stvaralaštvo ima za učenike.	2	5	4,31	,678
Razvijene improvizacijske vještine učitelja.	2	5	4,39	,643
Razvijene vještine sviranja učitelja.	2	5	4,29	,739
Razvijene vještine pjevanja učitelja.	2	5	4,28	,746
Razvijene kreativne sposobnosti učitelja.	3	5	4,51	,595
Detaljna pripremljenost učitelja za aktivnosti stvaralaštva.	1	5	4,43	,689
Osjećaj profesionalne sigurnosti tijekom provedbe stvaralačkih aktivnosti.	1	5	4,48	,645

Drugim se istraživačkim pitanjem željelo utvrditi kako učitelji glazbe u Hrvatskoj procjenjuju svoje pedagoške, didaktičke i stručne kompetencije za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. Od svih kompetencija, učitelji najrazvijenijima procjenjuju tri komponente u domeni pedagoških kompetencija. Rezultati u Tablici 2 pokazuju kako učitelji najvišim procjenjuju poticanje učenika na aktivno sudjelovanje ($M = 4,56$; $\sigma = ,578$), provjeravanje razumijevanja ($M = 4,56$; $\sigma = ,592$) i postavljanje dodatnih pitanja učenicima ($M = 4,53$; $\sigma = ,645$) tijekom

određene aktivnosti. U prosjeku najslabije procjenjuju svoje poznavanje stručne literature na području glazbenoga stvaralaštva ($M = 3,80$; $\sigma = ,929$), korištenje većega broja nastavnih materijala ($M = 3,81$; $\sigma = ,879$), poznavanje različitih metoda rada ($M = 3,81$; $\sigma = ,904$), poznavanje mogućnosti i načina provede stvaralačkih aktivnosti ($M = 3,87$; $\sigma = ,908$) te mogućnosti upotrebe informacijsko-komunikacijske tehnologije ($M = 3,81$; $\sigma = ,929$) (Tablica 2). Iako učitelji visoko procjenjuju svoju glazbenu kompetentnost, rezultati ukazuju na njihovu manju metodičku kompetentnost kada je riječ o vođenju aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.

Kako bi uspješno vodili stvaralačke aktivnosti u nastavi glazbe i tako poticali kreativno izražavanje učenika, učitelji prije svega trebaju imati razvijene odgovarajuće kompetencije. Dobiveni rezultati pokazuju da učitelji glazbe najrazvijenijima procjenjuju svoje pedagoške kompetencije za vođenje stvaralačkih aktivnosti u nastavi glazbene kulture. Rezultati samoprocjene kompetencija ukazuju na to da hrvatski učitelji glazbe pokazuju obilježja konstruktivistički orijentiranih učitelja (Brooks i Brooks, 1999).

Tablica 2. Samoprocjena razvijenosti pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenja aktivnosti glazbenoga stvaralaštva

Područje kompetentnosti	Deskriptivna statistika			
Didaktička kompetentnost učitelja	min	max	M	σ
Koristim veći broj nastavnih materijala.	1	5	3,81	,879
Potičem učenike na učenje istraživanjem i otkrivanjem.	1	5	4,15	,767
Potičem učenike na učenje igrom.	1	5	4,00	,857
Potičem učenike na suradničko učenje.	2	5	4,24	,711
Pedagoška kompetentnost učitelja				
Potičem učenike na aktivno sudjelovanje u nastavnome procesu.	2	5	4,56	,578
Potičem učenike na samostalnost u radu.	2	5	4,43	,648
Potičem učenike na preuzimanje inicijative.	2	5	4,27	,734

Provjeravam kako učenici razumiju određene aktivnosti i zadatke.	2	5	4,56	,592
Postavljam potpitanja učenicima tijekom određene aktivnosti.	2	5	4,53	,645
Potičem učenike na dijalog s učiteljem.	2	5	4,46	,669
Potičem učenike na dijalog s drugim učenicima o nastavnome sadržaju ili aktivnosti.	2	5	4,30	,732
Potičem učenike na postavljanje otvorenih pitanja učitelju (meni).	2	5	4,41	,710
Stručna kompetentnost učitelja				
Poznajem predmetni kurikulum.	2	5	4,38	,677
Poznajem stručnu literaturu vezanu uz glazbeno stvaralaštvo.	1	5	3,80	,929
Poznajem različite mogućnosti i načine provedbe aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.	1	5	3,87	,908
Poznajem različite metode rada na području glazbenoga stvaralaštva.	1	5	3,81	,904
Poznajem mogućnosti upotrebe digitalne i informacijsko-komunikacijske tehnologije.	1	5	3,81	,929
Poznajem dobrobiti koje glazbeno stvaralaštvo ima za učenike.	2	5	4,21	,740
Imam razvijene improvizacijske vještine.	2	5	4,09	,819
Imam razvijene vještine sviranja.	1	5	4,33	,712
Imam razvijene vještine pjevanja.	1	5	4,32	,764
Imam razvijene kreativne sposobnosti.	2	5	4,24	,749
Detaljno se pripremam za nastavni sat.	1	5	4,15	,806
Osjećam profesionalnu sigurnost tijekom provedbe stvaralačkih aktivnosti.	1	5	4,10	,881

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika između procjene važnosti i samoprocjene kompetencija učitelja za vođenje pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija, proveden je *t*-test za zavisne uzorke. Dobivena je statistički značajna razlika za 16 tvrdnji, *p*

$< .05$ (Tablica 3). Učitelji su za devet tvrdnji procijenili veću važnost u odnosu na samoprocjenu istih kompetencija. Ove se kompetencije uglavnom odnose na područje stručne kompetentnosti u pogledu poznavanja stručne literature te različitih načina i mogućnosti, metoda rada i dobrobiti za vođenje stvaralačkih aktivnosti. Osim toga, učitelji su važnijima (u odnosu na samoprocjenu kompetentnosti) procijenili razvijenost improvizacijskih vještina i kreativnih sposobnosti te detaljno pripremanje i osjećaj profesionalne kompetentnosti za vođenje stvaralačkih aktivnosti u nastavi glazbe (Tablica 3). Unatoč tomu što stručne kompetencije smatraju važnima za vođenje stvaralačkih aktivnosti, rezultati pokazuju da ih učitelji procjenjuju nešto slabije razvijenima.

Suprotno, za sedam tvrdnji učitelji su procijenili svoju kompetentnost većom u odnosu na procjenu važnosti istih kompetencija za vođenje stvaralačkih aktivnosti u nastavi glazbe (Tablica 3). Većina ovih kompetencija odnosi se na pedagoško-didaktičku kompetentnost učitelja, odnosno korištenje većega broja didaktičkoga materijala, poticanje učenika na samostalnost, preuzimanje inicijative, provjeravanje učenikova razumijevanja i postavljanje pitanja tijekom konkretne aktivnosti, poticanje na dijalog i postavljanje pitanja učitelju. Učitelji su pedagoško-didaktičke kompetencije procijenili razvijenijima u odnosu na procjenu njihove važnosti za vođenje stvaralačkih aktivnosti. Dobiiveni rezultati sugeriraju da su učitelji glazbe samopouzđani u pogledu navedenih kompetencija, ali je moguće da ih ne percipiraju toliko važnima za uspješno vođenje stvaralačkih aktivnosti u nastavnoj praksi. S obzirom na prethodno istaknutu važnost stručnih kompetencija te veću razvijenost pedagoško-didaktičkih kompetencija, rezultati ukazuju na potrebu dodatnoga usavršavanja učitelja na području glazbenoga stvaralaštva.

Kako bi se utvrdio smjer povezanosti nezavisnih varijabli izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije (Tablica 3). Rezultati pokazuju da su sve utvrđene korelacije maloga ili umjerenoga intenziteta te pozitivnoga smjera, što ukazuje na to da učitelji razvijenijima procjenjuju one kompetencije koje ujedno smatraju važnijima.

Tablica 3. Razlike između procjene važnosti i samoprocjene razvijenosti pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva

Didaktičke kompetencije	<i>M</i>	<i>σ</i>	<i>t-test</i>			<i>test korelacije</i>	
			<i>t</i> (253)	<i>p</i>	<i>d</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
Korištenje većega broja nastavnih materijala.	3,58	,932	-3,782	,000	0,25	,456	,000
Koristim veći broj nastavnih materijala.	3,81	,879					
Poticanje učenika na učenje igrom.	4,19	,725	4,219	,000	0,23	,604	,000
Potičem učenike na učenje igrom.	4,00	,857					
Pedagoške kompetencije							
Poticanje učenika na samostalnost u radu.	4,29	,740	-3,054	,002	0,20	,500	,000
Potičem učenike na samostalnost u radu.	4,43	,648					
Poticanje učenika na preuzimanje inicijative.	4,14	,746	-2,838	,005	0,17	,514	,000
Potičem učenike na preuzimanje inicijative.	4,27	,734					
Provjeravanje kako učenici razumiju određene aktivnosti i zadatke.	4,28	,743	-6,256	,000	0,42	,465	,000
Provjeravam kako učenici razumiju određene aktivnosti i zadatke.	4,56	,592					
Postavljanje potpitanja učenicima tijekom određene aktivnosti.	4,22	,739	-6,532	,000	0,45	,420	,000
Postavljam potpitanja učenicima tijekom određene aktivnosti.	4,53	,645					

Poticanje učenika na dijalog s učiteljem.	4,31	,697	-3,487	,001	0,22	,499	,000
Potičem učenike na dijalog s učiteljem.	4,46	,669					
Poticanje učenika na postavljanje otvorenih pitanja učitelju.	4,32	,736	-2,263	,025	0,12	,611	,000
Potičem učenike na postavljanje otvorenih pitanja učitelju.	4,41	,710					
Stručne kompetencije							
Poznavanje stručne literature na području glazbenoga stvaralaštva.	4,11	,807	4,846	,000	0,36	,330	,000
Poznajem stručnu literaturu na području glazbenoga stvaralaštva.	3,80	,929					
Poznavanje različitih mogućnosti i načina provedbe glazbenoga stvaralaštva.	4,34	,692	7,944	,000	0,58	,323	,000
Poznajem različite mogućnosti i načine provedbe glazbenoga stvaralaštva.	3,87	,908					
Poznavanje različitih metoda rada na području glazbenoga stvaralaštva.	4,37	,664	9,442	,000	0,70	,296	,000
Poznajem različite metode rada na području glazbenoga stvaralaštva.	3,81	,904					

Poznavanje dobrobiti koje glazbeno stvaralaštvo ima za učenike.	4,31	,678	2,167	,031	0,14	,482	,000
Poznajem dobrobiti koje glazbeno stvaralaštvo ima za učenike.	4,21	,740					
Razvijene improvizacijske vještine učitelja.	4,39	,643	5,485	,000	0,40	,312	,000
Imam razvijene improvizacijske vještine.	4,09	,819					
Razvijene kreativne sposobnosti učitelja.	4,51	,595	5,975	,000	0,40	,420	,000
Imam razvijene kreativne sposobnosti.	4,24	,749					
Detaljna pripremljenost učitelja za aktivnosti stvaralaštva.	4,43	,689	5,324	,000	0,37	,382	,000
Detaljno se pripremam za nastavni sat.	4,15	,806					
Osjećaj profesionalne sigurnosti tijekom provedbe stvaralačkih aktivnosti.	4,48	,645	6,713	,000	0,49	,341	,000
Osjećam profesionalnu sigurnost tijekom provedbe stvaralačkih aktivnosti.	4,10	,881					

Trećim se istraživačkim pitanjem željelo utvrditi postoji li statistički značajna razlika u procjeni važnosti i samoprocjeni pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva između učitelja koji provode ($N = 207$) i učitelja koji ne provode ($N = 47$) stvaralačke aktivnosti u predmetnoj nastavi glazbe.

Proveden je *t*-test za nezavisne uzorke te je utvrđena statistički značajna razlika za pet tvrdnji ($p < .05$) u domeni stručnih kompetencija učitelja kada je riječ o procjeni važnosti pojedinih kompetencija za vođenje stvaralačkih aktivnosti. Za procjenu veličine učinka izračunate su vrijednosti Cohenova *d*-indeksa (Cohen, 1988). Učitelji koji provode stvaralačke aktivnosti važnijima procjenjuju poznavanje različitih mogućnosti implementacije stvaralaštva, poznavanje dobrobiti, razvijenost improvizacijskih vještina i osjećaj profesionalne sigurnosti učitelja za učinkovito vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u nastavi glazbe (Tablica 4). S obzirom na to da je statistički značajna razlika dobivena samo za područje stručnih kompetencija, a veličina je učinka mala, rezultati ukazuju da implementacija stvaralaštva u nastavnu praksu nema veću praktičnu vrijednost na procjenu važnosti ovih kompetencija.

Također, utvrđena je statistički značajna razlika za 14 tvrdnji o kompetentnosti učitelja za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u nastavi glazbe. Rezultati Levenovog testa ukazuju na to da za pet tvrdnji nije zadovoljena pretpostavka o homogenosti varijance. U Tablici 4 prikazane su tvrdnje o kompetentnosti učitelja za koje je utvrđena statistički značajna razlika ($p < .05$). Dobiveni rezultati pokazuju da učitelji koji su se izjasnili da provode aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u nastavnoj praksi većinu svojih pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija procjenjuju razvijenijima u odnosu na učitelje koji ne provode stvaralaštvo u nastavi glazbene kulture. Moguće je da su provedbom stvaralačkih aktivnosti učitelji razvili svoje samopouzdanje i dodatno razvili svoje kompetencije za vođenje ovih aktivnosti. Veličine učinka (*d*) ukazuju na to da implementacija stvaralačkih aktivnosti ima srednju do veliku praktičnu vrijednost kada je riječ o samoprocjeni konkretnih kompetencija. Rezultati sugeriraju da bi kontinuirana implementacija stvaralačkih aktivnosti u nastavnu praksu mogla imati pozitivne učinke na razvoj učiteljskih kompetencija te dodatno osnažiti njihovo samopouzdanje za vođenje stvaralačkih aktivnosti.

Tablica 4. Razlike u samoprocjeni pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija između učitelja koji provode ($N = 207$) i učitelja koji ne provode ($N = 47$) stvaralačke aktivnosti u nastavi glazbe

	Provedba	<i>M</i>	σ	Levenov test	<i>t</i> -test			<i>d</i>
				<i>p</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	
Procjena važnosti								
Poznavanje različitih mogućnosti i načina provedbe.	DA	4,39	,665	,674	2,139	252	,033	0,33
	NE	4,15	,780					
Poznavanje različitih metoda na području glazbenoga stvaralaštva.	DA	4,42	,616	,072	2,102	252	,037	0,32
	NE	4,19	,825					
Poznavanje dobrobiti koje glazbeno stvaralaštvo ima za učenike.	DA	4,35	,651	,296	2,066	252	,040	0,31
	NE	4,13	,769					
Razvijene improvizacijske vještine učitelja.	DA	4,43	,619	,376	2,152	252	,032	0,33
	NE	4,21	,720					
Osjećaj profesionalne sigurnosti tijekom provedbe stvaralačkih aktivnosti.	DA	4,53	,573	,001	2,036	55,350	,047	0,37
	NE	4,26	,871					
Samoprocjena kompetencija								
Potičem učenike na učenje istraživanjem i otkrivanjem.	DA	4,21	,706	,015	2,148	57,771	,036	0,38
	NE	3,89	,961					
Potičem učenike na učenje igrom.	DA	4,09	,820	,122	3,465	252	,001	0,54
	NE	3,62	,922					
Potičem učenike na suradničko učenje.	DA	4,30	,682	,781	3,266	252	,001	0,50
	NE	3,94	,763					

Potičem učenike na preuzimanje inicijative.	DA	4,33	,736	,006	2,768	72,990	,007	0,44
	NE	4,02	,675					
Potičem učenike na dijalog s drugim učenicima.	DA	4,39	,686	,489	3,912	252	,000	0,60
	NE	3,94	,818					
Potičem učenike na postavljanje otvorenih pitanja učitelju.	DA	4,45	,687	,487	2,119	252	,035	0,33
	NE	4,21	,778					
Poznajem stručnu literature vezanu uz glazbeno stvaralaštvo.	DA	3,94	,857	,226	5,259	252	,000	0,81
	NE	3,19	,992					
Poznajem različite mogućnosti i načine provedbe aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.	DA	4,00	,833	,120	5,213	252	,000	0,78
	NE	3,28	,994					
Poznajem različite metode na području glazbenoga stvaralaštva.	DA	3,93	,847	,146	4,468	252	,000	0,69
	NE	3,30	,976					
Poznajem dobrobiti koje glazbeno stvaralaštvo ima za učenike.	DA	4,31	,678	,034	4,177	60,319	,000	0,71
	NE	3,77	,840					
Imam razvijene improvizacijske vještine.	DA	4,18	,777	,118	3,517	252	,001	0,55
	NE	3,72	,902					
Imam razvijene kreativne sposobnosti.	DA	4,29	,719	,662	2,419	252	,016	0,37
	NE	4,00	,834					
Detaljno se pripremam za nastavni sat.	DA	4,23	,734	,005	2,881	57,771	,006	0,50
	NE	3,79	,999					
Osjećam profesionalnu sigurnost za provedbu aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.	DA	4,21	,814	,027	3,968	60,822	,000	0,67
	NE	3,60	,993					

Posljednjim se istraživačkim pitanjem željelo utvrditi postoji li razlika u samoprocjeni pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija s obzirom na radno iskustvo sudionika istraživanja. Jednosmjernom analizom varijance (ANOVA) dobivena je statistički značajna razlika za četiri kompetencije (Tablica 5). Za tri je tvrdnje zadovoljena pretpostavka o homogenosti varijance te je korišten *Sheffeov* post hoc test. Kod tvrdnje o poticanju učenika na suradničko učenje nije zadovoljena pretpostavka o homogenosti varijance te je izračunat *Games-Howell* post hoc test. Rezultati pokazuju da se učitelji od 1 do 10 godina radnoga iskustva u većoj mjeri slažu kako potiču učenike na učenje igrom u odnosu na učitelje od 11 do 21 godine radnoga iskustva. U ovome slučaju nije dobivena statistički značajna razlika kada uspoređujemo ove skupine sa skupinom učitelja s 22 i više godina radnoga iskustva. Učitelji s 22 i više godina radnoga iskustva u većoj se mjeri slažu kako potiču učenike na suradničko učenje i da se detaljnije pripremaju za nastavni sat kada je riječ o vođenju aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u odnosu na učitelje od 11 do 21 godine radnoga iskustva. U ovome slučaju nisu dobivene statistički značajne razlike kada uspoređujemo ove skupine sa skupinom učitelja početnika, od 1 – 10 godina radnoga iskustva. Iako je za tvrdnju koja se odnosi na poznavanje različitih mogućnosti vođenja stvaralačkih aktivnosti dobivena statistički značajna razlika ($p < .05$), ta razlika nije uočena uvidom u *Sheffeov* post hoc test (Tablica 5).

Dobiveni rezultati pokazuju kako radno iskustvo ima učinak na određene aspekte učiteljske kompetentnosti za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. Učitelji s manje radnoga iskustva skloniji su poučavanju koje podrazumijeva učenje igrom, dok su učitelji s više radnoga iskustva skloniji poticanju suradničkoga učenja u nastavnome procesu. Male veličine učinka pokazuju da radno iskustvo nema veći utjecaj na razvoj pojedinih pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje stvaralačkih aktivnosti u nastavi glazbe. Naime, rezultati prethodnoga istraživačkog pitanja pokazali su da su za razvoj kompetencija važniji neki drugi faktori, kao što je iskustvo vođenja aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u nastavnoj praksi.

Tablica 5. Razlike u samoprocjeni pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija s obzirom na radno iskustvo sudionika istraživanja

	<i>N</i>	Radno iskustvo	<i>M</i>	σ	<i>F</i> (2)	<i>p</i>	η^2
Potičem učenike na učenje igrom.	85	1 - 10	4,16	,800	4,437	,013	,034
	84	11 – 21	3,79	,822			
	85	22 +	4,05	,912			
Potičem učenike na suradničko učenje.	85	1 - 10	4,29	,753	4,123	,017	,031
	84	11 – 21	4,06	,717			
	85	22 +	4,35	,631			
Poznajem različite mogućnosti i načine provedbe aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.	85	1 - 10	3,99	,906	3,236	,041	,025
	84	11 – 21	3,67	,869			
	85	22 +	3,95	,925			
Detaljno se pripremam za nastavni sat.	85	1 - 10	4,19	,824	4,922	,008	,038
	84	11 – 21	3,94	,782			
	85	22 +	4,32	,775			

4. Rasprava

Ovim se istraživanjem željelo utvrditi kako učitelji procjenjuju važnost i razvijenost svojih kompetencija za uspješno vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u predmetnoj nastavi glazbe. Prema Jukić i Kragulj (2010), temeljna pretpostavka za kreativan rad u školi je osposobljenost učitelja za stvaralaštvo. U kontekstu glazbene nastave, da bi mogli poučavati stvaralaštvo, učitelji trebaju posjedovati sposobnosti, znanja i vještine na istome području (Svalina, 2009). Sudionici ovoga istraživanja najvažnijim su kompetencijama za vođenje stvaralačkih aktivnosti procijenili poticanje učenika na aktivno sudjelovanje i razvijenost kreativnih sposobnosti učitelja, dok su sve ostale kompetencije

procijenili uglavnom važnima. Svojim su odgovorima učitelji istaknuli važnost pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za uspješno vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. Učitelji su uglavnom visoko procijenili svoje kompetencije, pri čemu su najrazvijenijima procijenili pedagoške kompetencije. S obzirom na to da su kompetencije sadržane u anketnome upitniku proizašle iz obilježja konstruktivističkih učitelja koje su sistematizirali Brooks i Brooks (1999), može se zaključiti da sudionici u ovome istraživanju konstruktivističkoga učitelja prepoznaju kao profil učitelja koji je pogodan za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. Konstruktivistički učitelji potiču učenike na raspravu te ohrabruju, usmjeravaju i motiviraju učenike u radu (Scott, 2011). Učitelji koji u nastavnome procesu potiču aktivno sudjelovanje i stjecanje stvaralačkih iskustava poučavaju tzv. produktivnim stilom (Matijević, 2009). U tako organiziranoj nastavi, učitelji dopuštaju postavljanje pitanja, potiču suradničko učenje i razvoj kritičkoga mišljenja, skloniji su stvaranju pozitivnoga ozračja i preuzimanju rizika, ohrabruju i potiču učenike na stvaralačko djelovanje te dopuštaju pogreške u radu (Brooks i Brooks, 1999; Kladder i Lee, 2019; Sternberg i Williams, 1996).

Dodatno, utvrđena je razlika između procjene važnosti i samoprocjene kompetencija za vođenje stvaralačkih aktivnosti. Provedbom *t*-testa utvrđeno je da učitelji važnijima procjenjuju posjedovanje stručnih kompetencija u odnosu na samoprocjenu njihove razvijenosti. Naime, učitelji su svoje glazbeno-stručne kompetencije procijenili visoko razvijenima, dok su metodičke kompetencije procijenili manje razvijenima. Stručne su kompetencije identificirane kao ključne kompetencije za učinkovito vođenje stvaralačkih aktivnosti, iako se učitelji u segmentu metodičke kompetentnosti percipiraju najmanje kompetentnima. Suprotno, svoje su pedagoške kompetencije procijenili razvijenijima u odnosu na procjenu njihove važnosti za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. Učitelji vjerojatno smatraju da pedagoške kompetencije nisu jednako važne kao neke druge kompetencije. Uz nedostatak metodičke kompetentnosti učitelja, važno je istaknuti i ostala ograničenja za vođenje stvaralačkih aktivnosti u nastavnoj praksi. Nastava glazbene kulture odvija se u trajanju od jednoga školskog sata tjedno, što otežava implementaciju stvaralačkih aktivnosti. Također, za njihovu su uspješnu provedbu potrebni materijalni i prostorni uvjeti, poput opremljenosti i veličine učionice. Konačno, stvaralačke se aktivnosti ne mogu provo-

diti ako učenici nemaju dostatna glazbena znanja i vještine. Istaknuta vremenska ograničenja, ali i nedostatak učeničkih znanja i vještina potrebnih za stvaralaštvo, mogu se prevladati vođenjem stvaralačkih aktivnosti unutar izvannastavnih aktivnosti. Ove se aktivnosti organiziraju u skladu s interesima i potrebama učenika te na taj način omogućuju daljnji razvoj njihovih glazbenih znanja i vještina.

Krajnji je cilj formalnoga obrazovanja učitelja razvoj njihovih kompetencija, no istraživanja su pokazala da razvoju kompetentnosti za učinkovito poučavanje nastave glazbe doprinose različiti izvori (Conway, 2012; Denis i Tucker, 2021). Učitelji koji su se u anketnome upitniku izjasnili da provode aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u nastavnoj praksi važnijima procjenjuju razvijenost stručnih kompetencija, ali i većinu svojih pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u odnosu na učitelje koji ne provode stvaralaštvo. Dakle, učitelji koji provode stvaralaštvo prepoznaju važnost stvaralačkih aktivnosti u nastavi glazbe. Ujedno, dobiveni rezultati upućuju na moguću povezanost nastavne prakse i samoprocjene kompetencija. Naime, moguće je da su učitelji svoje samopouzdanje i kompetentnost za vođenje stvaralačkih aktivnosti razvili praktičnim iskustvom. S obzirom na to da je razina samopouzdanja blisko povezana s procjenom vlastite kompetentnosti (Collins, 2014), manjak samopouzdanja učitelja može se smatrati jednim od temeljnih razloga zbog kojega učitelji ne implementiraju stvaralaštvo u nastavnu praksu (Bernhard, 2013).

Iako je prema mišljenju američkih učitelja glazbe radno iskustvo najviše doprinijelo razvoju njihovih didaktičkih kompetencija (Conway, 2012; Denis i Tucker, 2021), rezultati četvrtoga istraživačkog pitanja pokazali su da radno iskustvo, prema samoprocjeni hrvatskih učitelja, ima utjecaj tek na pojedine elemente učiteljske kompetentnosti za vođenje stvaralačkih aktivnosti. Prema tomu, može se zaključiti da radno iskustvo učitelja nije direktno i sustavno povezano s procjenom važnosti i samoprocjenom pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija učitelja kada je riječ o vođenju aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.

Dobiveni rezultati ukazuju na potrebu za dodatnim usavršavanjem učitelja i razvojem njihovih kompetencija na području glazbenoga stvaralaštva. Prema Frady (2011), učitelji svoje pedagoške i didaktičke kompetencije za učinkovito poučavanje u nastavi glazbe razvijaju dodatnim usavršavanjima i edukacijama. Ako učitelji svoje kompetencije

za vođenje stvaralačkih aktivnosti nisu razvili tijekom formalnoga obrazovanja, teško je očekivati da će posjedovati iste kompetencije. Različitim oblicima neformalnoga učenja učitelji mogu proširiti svoja znanja i vještine na području glazbenoga stvaralaštva. Istraživanja su pokazala da se dodatnim edukacijama mogu mijenjati učiteljska se uvjerenja o glazbenome stvaralaštvu te povećati samopouzdanje i poboljšati učiteljske kompetencije za poučavanje glazbenoga stvaralaštva (Anderson i sur., 2022; Hickey i Schmidt, 2019; Madura Ward-Steinman, 2007). Osim toga, dodatnim edukacijama na području glazbenoga stvaralaštva učitelji bi ujedno zadovoljili zahtjev za cjeloživotnim obrazovanjem učitelja (Brust Nemet, 2013; Matijević i Radovanović, 2011).

5. Zaključak

Suvremena je nastava usmjerena na razvoj kompetentnoga i stvaralački orijentiranoga pojedinca koji je sposoban odgovoriti na zahtjeve suvremenoga društva. Ostvarenju toga cilja može doprinijeti nastava glazbe u koju će se implementirati aktivnosti glazbenoga stvaralaštva. Pretpostavka uspješnosti obavljanja neke profesionalne djelatnosti jest posjedovanje odgovarajućih kompetencija na konkretnome području. Suvremeni učitelj treba težiti razvoju višestrukih kompetencija i cjeloživotnome obrazovanju kojim će dalje razvijati svoje kompetencije. Rezultati ovoga istraživanja pokazuju da učitelji glazbe prepoznaju važnost pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija za uspješno vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva u nastavi glazbene kulture. Svojim odgovorima učitelji sugeriraju da je za učinkovito vođenje stvaralačkih aktivnosti pogodan profil konstruktivistički orijentiranoga učitelja (Brooks i Brooks, 1999). Kada je riječ o samoprocjeni kompetencija za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva, učitelji glazbene kulture naglašavaju da potiču učenike na aktivno sudjelovanje u nastavnome procesu, provjeravaju razumijevanje učenika i postavljaju pitanja tijekom stvaralačke aktivnosti. Osim toga, ovi učitelji ističu da potiču učenike na suradnju, preuzimanje inicijative i dijalog s drugim učenicima i učiteljem. Rezimirajući nalaze ovoga istraživanja, može se zaključiti da učitelji glazbene kulture u predmetnoj nastavi glazbe ujedno pokazuju obilježja konstruktivističkih učitelja.

Iako razvijenost stručnih kompetencija smatraju najvažnijima, učitelji najrazvijenijima procjenjuju svoje pedagoške kompetencije za poučavanje stvaralačkih aktivnosti. Moguće je da učitelji posjedom stručnih kompetencija percipiraju važnima, ali ih ujedno doživljavaju nedovoljno razvijenima za učinkovito poučavanje glazbenoga stvaralaštva. Odgovori sudionika istraživanja upućuju na potrebu za dodatnim jačanjem učiteljskih kompetencija kroz edukacije i stručna usavršavanja na području glazbenoga stvaralaštva. Tomu u prilog idu i rezultati istraživanja prema kojima učitelji koji u nastavnoj praksi provode aktivnosti glazbenoga stvaralaštva procjenjuju važnijima posjedom stručnih kompetencija i samoprocjenjuju većinu svojih pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija razvijenijima u odnosu na one učitelje koji ne provode stvaralaštvo u nastavnoj praksi. Upoznavanjem teorijskih polazišta glazbenoga stvaralaštva te primjera dobre prakse, primjerice na županijskim i međuzupanijskim stručnim vijećima i državnim skupovima, učitelji mogu obogatiti svoja glazbeno-stvaralačka iskustva i tako osnažiti vlastite kompetencije. Dodatno valja istaknuti, da se uz potrebu za osnaživanjem ovih učiteljskih kompetencija, kao objektivna ograničenja u vođenju stvaralačkih aktivnosti javljaju vremenske, materijalne i prostorne teškoće te nedostatna znanja i vještine učenika za glazbeno stvaralaštvo.

Na kraju je potrebno istaknuti ograničenja ovoga istraživanja. S obzirom na to da je u ovome anketnome upitniku riječ o samoprocjeni kompetencija, postoji mogućnost davanja subjektivnih i društveno poželjnih odgovora. Prijedlozi za daljnja istraživanja idu u smjeru utvrđivanja pedagoških, didaktičkih i stručnih kompetencija odgojitelja i učitelja razredne nastave za vođenje aktivnosti glazbenoga stvaralaštva.

Literatura

- Anderson, Ross. C.; Katz-Buonincontro, Jennifer; Bousselot, Tracey; Mattson, David; Beard, Nathan; Land, Jessica i Livie, Marie (2022), »How am I a creative teacher? Beliefs, values, and affect for integrating creativity in the classroom«, *Teaching and Teacher Education*, 110, str. 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103583>
- Anić, Vladimir i Goldstein, Ivo (2000), *Rječnik stranih riječi*, Zagreb: Novi Liber.
- Bačlija Sušić, Blaženka (2018), »Preschool Teachers' Music Competencies Based on Preschool Education Students' Self-Assessment«, *Croatian Journal of Education*, 20(1), str. 113–129. <https://doi.org/10.15516/cje.v20i0.3048>

- Baranović, Branislava; Domović, Vlatka i Vizek Vidović, Vlasta (2013), »Promjene i razvojni pravci u suvremenom obrazovanju«, u: Milanović, Dragan; Bežen, Ante i Domović, Vlatka (ur.), *Metodike u suvremenom odgojno-obrazovnom sustavu*, Akademija odgojno-obrazovnih znanosti Hrvatske, str. 7–25.
- Bardach, Lisa; Klassen, Robert Mark i Perry, Nancy Ellen (2022), »Teachers' psychological characteristics: Do they matter for teacher effectiveness, teachers' well-being, retention, and interpersonal relations?«, *An integrative review. Educational Psychology Review*, 34(1), str. 259–300. <https://doi.org/10.1007/s10648-021-09614-9>
- Bauer, William I. i Berg, Margaret Haefner (2001), »Influences on Instrumental Music Teaching«, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 150, str. 53–66. <http://www.jstor.org/stable/40319099>
- Bernhard, H. Christian (2013), »Music Education Majors' Confidence in Teaching Improvisation«, *Journal of Music Teacher Education*, 22(2), str. 65–72. <https://doi.org/10.1177/1057083712458593>
- Biasutti, Michele (2017), »Teaching Improvisation through Processes. Applications in Music Education and Implications for General Education«, *Frontiers in Psychology*, 8(911), str. 1–8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00911>
- Brooks, Jacqueline Grennon i Brooks, Martin G. (1999), *In search of understanding. The case for constructivist classrooms*, Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Brust Nemet, Maja (2013), »Pedagoške kompetencije učitelja u sukonstrukciji nastave«, *Život i škola*, 30(2), str. 79–95. <https://hrcak.srce.hr/file/194718>
- Burnard, Pamela (2000), »How Children Ascribe Meaning to Improvisation and Composition: Rethinking Pedagogy in Music Education«, *Music Education Research*, 2(1), 7–23. <https://doi.org/10.1080/14613800050004404>
- Burnard, Pamela (2017), »Teaching music creatively«, u: Burnard, Pamela i Murphy, Regina (ur.), *Teaching Music Creatively*, 2. izdanje, Abingdon Oxon i New York: Routledge, str. 1–11. <https://doi.org/10.4324/9781315643298>
- Cohen, Jacob (1988), *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2. izdanje), Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Collins, Anita (2014), »Neuroscience, music education and the pre-service primary (elementary) generalist teacher«, *International Journal of Education & the Arts*, 15(4), str. 1–20. <http://www.ijea.org/v15n5/>
- Concina, Eleonora (2023), »Effective Music Teachers and Effective Music Teaching Today: A Systematic Review«, *Education Sciences*, 13(2), str. 1–22. <https://doi.org/10.3390/educsci13020107>
- Conway, Colleene M. (2012), »Ten Years Later: Teachers Reflect on 'Perceptions of Beginning Teachers, Their Mentors, and Administrator Regarding Preservice Music Teacher Preparation'«, *Journal of Research in Music Education*, 60(3), str. 324–338.
- Davidova, Jelena (2019), »Music Teacher's Competences in the 21st Century«, *Pedagogika / Pedagogy*, 134(2), str. 99–108. <https://doi.org/10.15823/p.2019.134.6>

- Davis, Virginia Wayman (2006), »Beginning Music Education Students' and Student Teachers' Opinions of Skills and Behaviors Important to Successful Music Teaching«, *Contributions to Music Education*, 33(1), str. 27–40. <http://www.jstor.org/stable/24127198>
- Denis, John M. i Tucker, Olivia G. (2021), »Acquiring Competency in Music, Teaching, and Personal Skill Areas: A Survey of In-service Teachers«, *Contributions to Music Education*, 46, str. 35–52. Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1305218.pdf> [2. 1. 2026.]
- Elliott, David (2005), »Introduction«, u: Elliott, David J. (ur.), *Praxial Music Education: Reflections and Dialogues*, New York: Oxford University Press, str. 3–18.
- Fradý, Rita R. (2011), »*Music pedagogy: The dissonance between the taught, the learned, and the practiced*«, [neobjavljena doktorska disertacija]. Dostupno na: <https://www.proquest.com/docview/1022181169> [1. 12. 2025.]
- Glasser, William (1994), *Kvalitetna škola. Škola bez prisile*, Zagreb: Educa.
- Hebert, David Gabriel (2009), »Musicianship, Musical Identity, and Meaning as Embodied Practice«, u: Regelski, Thomas Adam i Gates, James Terry (ur.), *Music Education for Changing Times, Landscapes: the Arts, Aesthetics, and Education* 7, Dordrecht: Springer, str. 39–55. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2700-9_4
- Hennessy, Sarah (2009), »Creativity in the music curriculum«, u: Wilson, Anthony (ur.) *Creativity in Primary Education*, 2. izdanje, SAGE Publications, Inc., str. 134–147.
- Hickey, Maud i Schmidt, Casey (2019), »The Effect of Professional Development on Music Teachers' Improvisation and Composition Activities«, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 222, str. 27–43. <https://doi.org/10.5406/bulcoursmusedu.222.0027>
- Jukić, Renata i Kragulj, Snježana (2010), »Poticanje kreativnosti u nastavi prirode i društva«, *Modern methodological aspects = Korszerű módszertani kihívások: Savremeni metodički izazovi*. Magyar Tannyelvi Tanítóképző Kar, Szabadka, str. 1–10. <http://bib.irb.hr/datoteka/505977.JUKIC-KRAGULJ-konf-10.pdf>
- Jurčić, Marko (2014), »Kompetentnost nastavnika – pedagoške i didaktičke dimenzije«, *Pedagoška istraživanja*, 11(1), str. 77–93. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/clanak/205883> [27. 11. 2025.]
- Juul, Jesper (2013), *Škola u infarktnom stanju*, Zagreb: Znanje d.o.o.
- Kladder, Jonathan i Lee, William (2019), »Music Teachers Perceptions of Creativity: A Preliminary Investigation«, *Creativity Research Journal*, str. 1–13. <https://doi.org/10.1080/10400419.2019.1651189>
- Koutsoupidou, Theano i Hargreaves, David J. (2009), »An experimental study of the effects of improvisation on the development of children's creative thinking in music«, *Psychology of Music*, 37(3), str. 251–278. <https://doi.org/10.1177/0305735608097246>
- Kratos, John (1990), »Structuring the Music Curriculum for Creative Learning«, *Music Educators Journal*, 76(9), str. 33–37. <https://doi.org/10.2307/3401075>

- Madura Ward-Steinman, Patrice (2007), »Confidence in teaching improvisation according to the K-12 achievement standards: surveys of vocal Jazz workshop participants and undergraduates«, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, str. 25–40. Dostupno na: <https://www.jstor.org/stable/40319363> [15. 12. 2025.]
- Mans, Minette (2009), *Living in Worlds of Music. A View of Education and Values*, Springer.
- Martinović Bogojević, Jelena i Rotar Pance, Branka (2022), »Musical creativity in the teaching practice in Montenegrin and Slovenian primary schools«, *British Journal of Music Education*, 39(2), str. 169–182. <https://doi.org/10.1017/S0265051722000018>
- Matijević, Milan (2009), »Od reproduktivnog prema kreativnom učitelju«, u: Bog-nar, Ladislav; Whitehead, Jack; Bognar, Branko; Perić-Kraljik, Mira i Munk, Krešimir (ur.), *Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju. Knjiga rado-va – Priručnik za sadašnje i buduće učiteljice i učitelje*, Zagreb: Profil, str. 17–23.
- Matijević, Milan i Radovanović, Diana (2011), *Nastava usmjerena na učenika*, Zagreb: Školske novine.
- McCarthy, Marie (2009), »Re-thinking ‘Music’ in the Context of Education«, u: Regelski, Thomas Adam i Gates, James Terry (ur.), *Music Education for Changing Times, Landscapes: the Arts, Aesthetics, and Education 7*, Dordrecht: Springer, str. 29–37. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2700-9_3
- Mijatović, Antun (2000), *Leksikon temeljnih pedagoških pojmova*, Zagreb: Edip.
- Molina-Moreno, Pablo; Molero-Jurado, María del Mar; Pérez-Fuentes, María del Carmen i Gázquez-Linares, José Jesús (2024), »Analysis of personal compe-tences in teachers: a systematic review«, *Front. Educ.*, 9, str. 1–11. <https://doi.org/10.3389/educ.2024.1433908>
- Mucić, Mia (2025), *Didaktičko-metodička paradigma i kompetencije učitelja za poticanje i poučavanje glazbenoga stvaralaštva u višim razredima općeobra-zovne škole* [neobjavljena doktorska disertacija], Fakultet za odgojne i obra-zovne znanosti u Osijeku.
- [MZO] Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH (2019), *Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimna-zije*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH. Dostupno na: https://skolazivot.hr/wp-content/uploads/2020/06/GKGU_kurikulum.pdf [22. 12. 2025.]
- [MZOM] Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih (bez dat.). *Osnovne škole*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. Dostupno na: <http://mzos.hr/dbApp/pregled.aspx?appName=OS> [9. 1. 2026.]
- [MZOŠ] Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH (2011), *Nacionalni ok-virni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i sredn-joškolsko obrazovanje*, Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf [9. 1. 2026.]

- Palekčić, Marko (2005), »Utjecaj kvalitete nastave na postignuća učenika«, *Pedagogijska istraživanja*, 2(2), str. 209–233. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/clanak/205416> [2. 1. 2026.]
- Palekčić, Marko (2008), »Uspješnost i/ili učinkovitost obrazovanja nastavnika«, *Odgojne znanosti*, 10(2), str. 403–423. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/29584> [2. 1. 2026.]
- Petričević, Dušan (1999), »Cjeloživotno obrazovanje«, u: Mijatović, Antun (ur.), *Osnove suvremene pedagogije*, Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, str. 425–460.
- Regelski, Thomas Adam (2005), »Music and Music Education: Theory and praxis for ‘making a difference’«, *Educational Philosophy and Theory*, 37(1), str. 7–27. <https://doi.org/10.1111/j.1469-5812.2005.00095.x>
- Rohwer, Debbie i Henry, Warren (2004), »University Teachers’ Perceptions of Requisite Skills and Characteristics of Effective Music Teachers«, *Journal of Music Teacher Education*, 13(2), str. 18–27. <https://doi.org/10.1177/10570837040130020104>
- Saetre, Jon Helge (2018), »Why school music teachers teach the way they do: a search for statistical regularities«, *Music Education Research*, 20(5), str. 546–559. <https://doi.org/10.1080/14613808.2018.1433149>
- Scott, Sheila (2011), »Contemplating a Constructivist Stance for Active Learning within Music Education«, *Arts Education Policy Review*, 112(4), str. 191–198. <https://doi.org/10.1080/10632913.2011.592469>
- Sile, Maruta i Ratnice, Inta (2015), »Improvement of Music Teachers’ Competence via Productive Activity«, u: Lubkina, Velta i Usca, Svetlana (ur.), *SO-CIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, 2, Rezekne: Faculty of Education, Language and Design, str. 425–435. <https://doi.org/10.17770/sie2015vol2.422>
- Sternberg, Robert J. i Williams, Wendy M. (1996), *How to develop student creativity?*, Association for Supervision and Curriculum Development.
- Svalina, Vesna (2009), »Kreativni pristup u glazbenom obrazovanju budućih učitelja«, u: Bogнар, Ladislav; Whitehead, Jack; Bogнар, Branko; Perić-Kraljik, Mira i Munk, Krešimir (ur.), *Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju. Knjiga radova – Priručnik za sadašnje i buduće učitelje i učiteljice*, Zagreb: Profil, 93–106.
- Svalina, Vesna i Mucić, Mia (2022), *Dječje glazbeno stvaralaštvo u nastavi glazbe i izvannastavnim glazbenim aktivnostima*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
- Teachout, David J. (1997), »Preservice and experienced teachers’ opinions of skills and behaviors important to successful music teaching«, *Journal of Research in Music Education*, 45(1), str. 41–50. <https://doi.org/10.2307/3345464>
- Vidulin, Sabina (2015), »Glazbeno stvaralaštvo u primarnom obrazovanju: retrospektiva i perspektiva«, u: Balić, Vito i Radica, Davorka (ur.), *Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 4: Sinteza tradicionalnog*

i suvremenog u glazbenom odgoju i obrazovanju 21. stoljeća, Sveučilište u Splitu: Umjetnička akademija, str. 45–68.

Vidulin-Orbanić, Sabina (2013), *Glazbeno stvaralaštvo: teorijski i praktični prinos izvannastavnim glazbenim aktivnostima*, Pula: Udruga za promicanje kvalitete i poticanje izvrsnosti u odgoju i obrazovanju SEM.

Weinert, Franz Emanuel (2001), »Concept of competence: A conceptual clarification«, u: Rychen, Dominique Simone i Salganik, Laura Hersch (ur.), *Defining and selecting key competencies*, Seattle, WA: Hogrefe i Huber, str. 45–65. Dostupno na: https://www.deseco.ch/Defining_and_selecting_key_competencies_2001.pdf [5. 12. 2025.]

SELF-ASSESSMENT OF PEDAGOGICAL, DIDACTIC AND PROFESSIONAL COMPETENCIES OF MUSIC TEACHERS FOR LEADING MUSICAL CREATIVITY ACTIVITIES

Mia Mucić

The aim of the study was to examine how music teachers assess the importance of pedagogical, didactic, and professional competencies for leading musical creativity activities, to explore teachers' self-assessments of these competencies, and to determine whether these self-assessments differ with regard to the implementation of creativity activities in practice and years of teaching experience. The study included 254 music teachers from every Croatian county. The results indicate that music teachers perceive pedagogical, didactic, and professional competencies important for the implementation of creativity activities. The highest self-assessment score was reported for three competencies within the domain of pedagogical competence. The findings further show that teachers who implement creativity activities in their teaching practice rate professional competencies as more important than teachers who do not implement creativity activities. In addition, these teachers assess the majority of their pedagogical, didactic, and professional competencies as more developed compared to teachers who do not engage in creativity activities in music teaching. It was found that teaching experience affects only certain aspects of teachers' competence in leading musical creative activities. The results suggest that music teachers in upper primary general education demonstrate characteristics of constructivist teachers. Finally, the author emphasizes the importance of additional professional development in the field of musical creativity in order to further develop the professional competencies of music teachers.

Keywords: musical creativity; music teaching; music teacher competencies; self-assessment; upper primary education